

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

میعانات گازی

وکیوم باتوم

روغن پایه

اسلاک واکس

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۳۸۴۴

تاریخ انتشار: تیر ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. میعانات گازی	۱
۲. وکیوم باتوم	۱
۳. روغن پایه	۴
۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول	۴
۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران	۵
۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس	۶
۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان	۷
۴. اسلاک واکس/پارافین واکس	۹
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول	۹
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران	۹
۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان	۱۰
۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت بهران	۱۱
۴-۳. اسلاک واکس؛ نفت پارس	۱۲
۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان	۱۳
جمع‌بندی	۱۵

مقدمه

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی یکی از حلقه‌های مهم زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌رود؛ بازاری که تغییرات آن می‌تواند بر روند تأمین مواد اولیه، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثرگذار باشد. محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم‌باتوم، روغن پایه، اسلاک‌واکس و پارافین‌واکس به دلیل نقش کلیدی در صنایع پالایشی، روانکار، قیر، شیمیایی و سایر زنجیره‌های تولیدی، همواره از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

بررسی این گروه‌های کالایی از آن جهت اهمیت دارد که هر یک از آن‌ها تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، شرایط عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای صنایع پایین‌دستی، تغییرات نرخ خوراک و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم وضعیت معاملات این محصولات می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پایداری عرضه و کیفیت کشف قیمت در بورس‌های کالایی ارائه کند.

گزارش حاضر با تمرکز بر معاملات هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵، به ارزیابی وضعیت چهار گروه اصلی محصولات پالایشگاهی می‌پردازد و تلاش دارد روندهای غالب بازار را از منظر عرضه، تقاضا، رقابت قیمتی و رفتار معاملاتی فعالان بررسی کند. هدف از این گزارش، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط بازار در این مقطع زمانی و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری دقیق‌تر فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته است.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی طی هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ توسط هیچ شرکتی در بورس انرژی ایران عرضه نشد.

۲. وکیوم‌باتوم

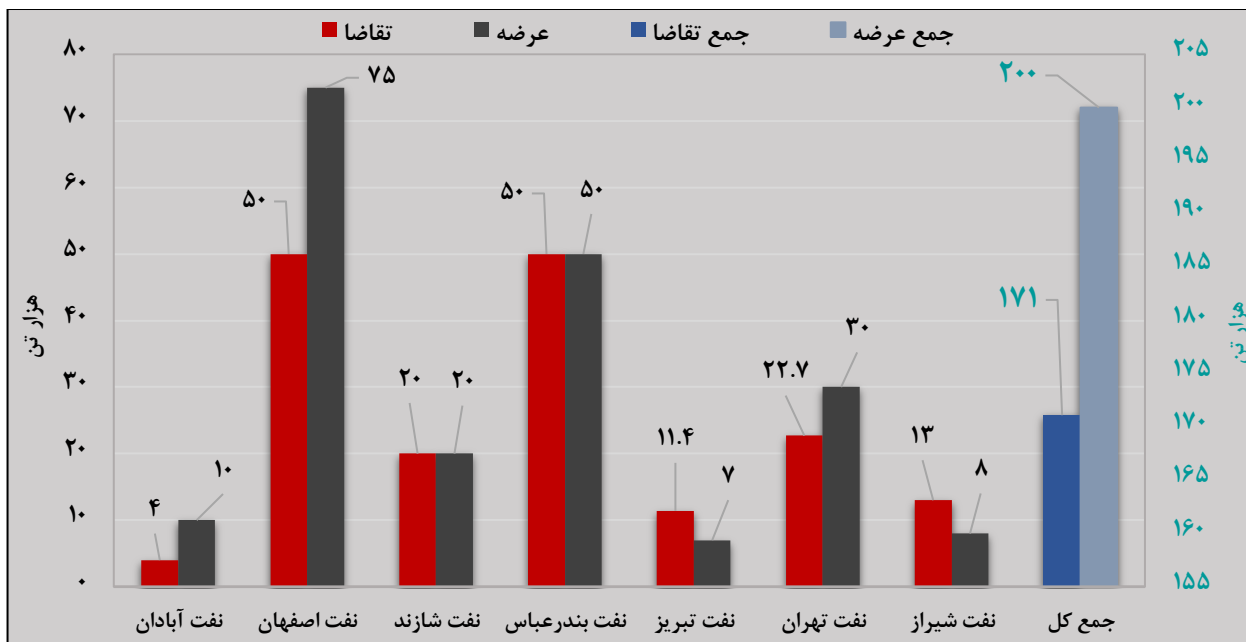
در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵، بازار وکیوم‌باتوم بورس کالای ایران شاهد عرضه این محصول توسط هفت پالایشگاه شامل پالایش نفت آبادان، پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز بود. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۷۵ هزار تن، بیشترین سهم از عرضه هفتگی را به خود اختصاص داده است. پس از آن، پالایش نفت بندرعباس با عرضه ۵۰ هزار تنی در رتبه بعدی قرار دارد. در مقابل، پالایش نفت تبریز با عرضه ۷ هزار تن، کمترین حجم عرضه را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به ثبت رسانده است.

در سمت تقاضا نیز، بیشترین میزان تقاضای ثبت‌شده همانند سمت عرضه، مربوط به وکیوم‌باتوم پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت بندرعباس و هر دو معادل ۵۰ هزار تن بوده است. در مقابل، کمترین تقاضا به پالایش نفت آبادان با ۴ هزار تن اختصاص داشته است.

مقایسه عرضه و تقاضای وکیوم‌باتوم در پالایشگاه‌های مختلف نشان می‌دهد که بازار این محصول در هفته پنجم تیرماه از الگوی یکنواختی برخوردار نبوده و هم‌زمان، وضعیت‌های متفاوتی از جمله کسری عرضه، مازاد عرضه و تناسب میان عرضه و تقاضا در میان عرضه‌کنندگان مشاهده شده است. بیشترین کسری عرضه مربوط به پالایش نفت شیراز و معادل ۵

هزار تن بوده است که نشان‌دهنده فراتر رفتن تقاضای ثبت‌شده از حجم عرضه این پالایشگاه است. در مقابل، پالایش نفت اصفهان با ثبت ۲۵ هزار تن مازاد عرضه، بیشترین شکاف میان عرضه و تقاضا را در این هفته به خود اختصاص داده است. این تفاوت‌ها بیانگر اختلاف محسوس در میزان استقبال خریداران و شرایط تقاضا برای عرضه‌های پالایشگاه‌های مختلف است. در همین حال، عرضه وکیوم باتوم پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند و پالایش نفت بندرعباس با تقاضای ثبت‌شده برای محصولات آن‌ها متناسب بوده و در این دو عرضه، تعادل نسبی میان عرضه و تقاضا برقرار بوده است.

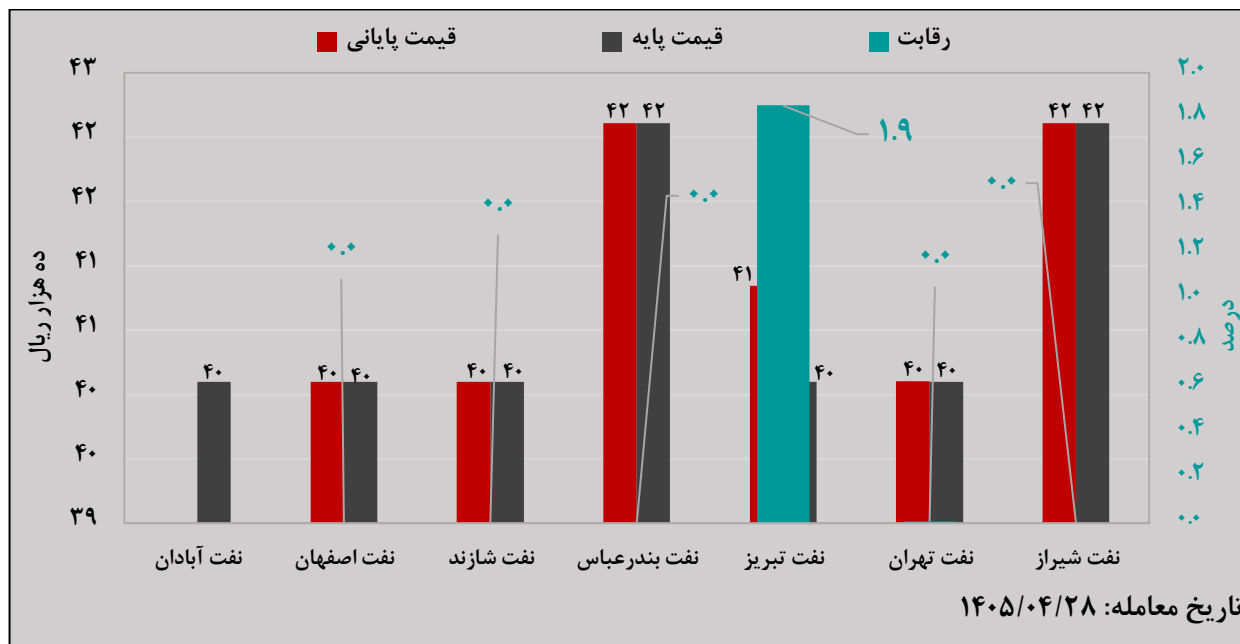
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی برای هر هفت پالایشگاه، نگاه به مجموع عرضه و تقاضای این پالایشگاه‌ها نشان می‌دهد که عرضه وکیوم باتوم پالایشگاهی ۲۹ هزار تن بیشتر از تقاضای ثبت‌شده برای این محصول در بورس کالای ایران در هفته یادشده بوده است. همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم در بورس کالا برای هفته پنجم تیرماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام‌شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای وکیوم باتوم معامله‌شده‌ی هفت شرکت یادشده در بورس کالا برای هفته پنجم تیرماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی معاملات هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که رقابت قیمتی برای و کیوم باتوم تولیدی اکثر پالایشگاه‌ها در بورس کالا شکل نگرفته و معاملات عمدتاً با قیمت پایه انجام شده است. تنها رقابت قیمتی ثبت شده مربوط به و کیوم باتوم پالایش نفت تبریز بوده که با ۱/۹ درصد افزایش نسبت به قیمت پایه معامله شده است. این رقابت محدود را می‌توان ناشی از فشار تقاضای موجود برای این محصول در مقایسه با حجم عرضه آن دانست.

نکته قابل توجه آن است که در سایر عرضه‌ها، علی‌رغم ثبت مازاد تقاضا برای برخی پالایشگاه‌ها، رقابت قیمتی شکل نگرفته و معاملات در سطح قیمت پایه انجام شده است؛ موضوعی که از نبود فشار قیمتی قابل توجه و کفایت نسبی عرضه در این بخش از بازار حکایت دارد. همچنین، اگرچه برای و کیوم باتوم پالایش نفت آبادان در هفته مورد بررسی ۴ هزار تن تقاضا در بورس کالا ثبت شد، به دلیل انجام نشدن معامله، رقابت قیمتی نیز برای این محصول شکل نگرفت و موضوعیت نداشت.

در مجموع، معاملات و کیوم باتوم در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده بازاری با مازاد عرضه در سطح کلان و تفاوت محسوس در وضعیت عرضه و تقاضای پالایشگاه‌های مختلف است؛ به گونه‌ای که مجموع عرضه ۲۹ هزار تن بیش از تقاضای ثبت شده بوده، هرچند در برخی عرضه‌ها از جمله پالایش نفت شیراز، فشار تقاضا و کسری عرضه مشاهده شده است. با این حال، این فشار در اغلب موارد به رقابت قیمتی منجر نشده و معاملات عمدتاً در سطح قیمت پایه انجام شده‌اند؛ به طوری که تنها و کیوم باتوم پالایش نفت تبریز با رقابت محدود ۱/۹ درصدی معامله شده است. بنابراین، می‌توان گفت بازار و کیوم باتوم در این هفته، علی‌رغم وجود عدم توازن‌های موردی میان عرضه و تقاضا، در مجموع از فشار قیمتی گسترده برخوردار نبوده و تحت تأثیر مازاد عرضه و کفایت نسبی عرضه در سطح بازار قرار داشته است.

۳. روغن پایه

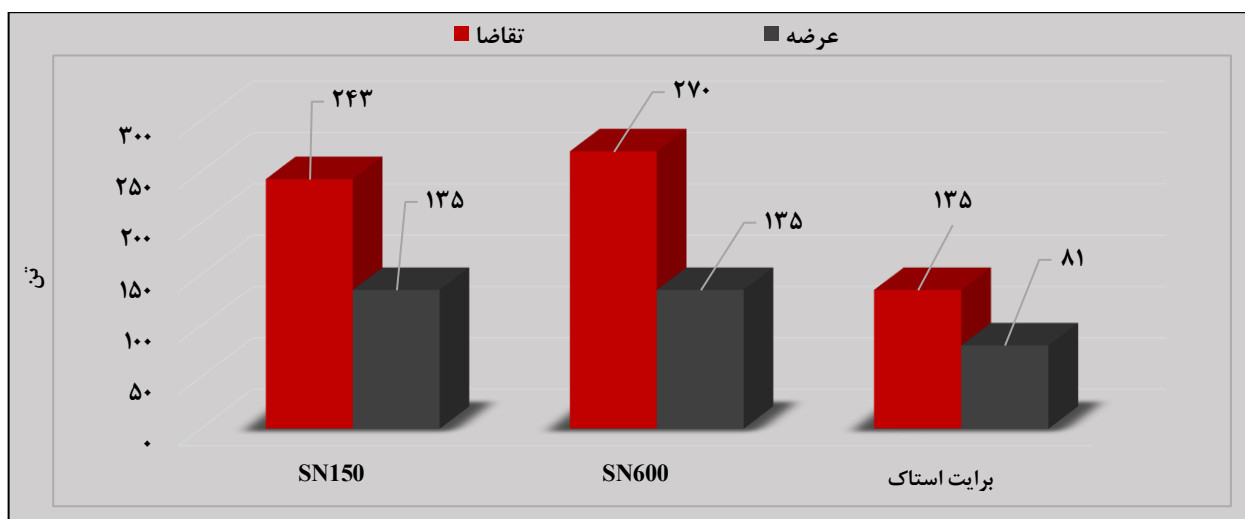
روغن پایه در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته پنجم تیرماه مجموعه نفت ایرانول سه نوع روغن پایه، SN150 (نفت ایرانول آبادان)، SN600 و برایت استاک (نفت ایرانول تهران)، را در بورس کالای ایران عرضه کرد.

وضعیت عرضه و تقاضا روغن پایه‌های SN150، SN600 و برایت استاک مجموعه نفت ایرانول برای هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ در شکل زیر قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، برای هر سه نوع روغن پایه مجموعه مذکور، SN150، SN600 و برایت استاک، تقاضاهای ثبت‌شده در بورس کالا به ترتیب به میزان ۱۰۸، ۱۳۵ و ۵۴ تن از عرضه انجام‌شده برای آن‌ها بیشتر بوده است؛ که نشان‌دهنده وجود فشار تقاضا در این گریدهاست.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه عرضه روغن‌های پایه شرکت نفت ایرانول نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، روغن پایه SN150 تولیدی نفت ایرانول آبادان با ۲۴/۲ درصد و روغن پایه SN600 تولیدی نفت ایرانول تهران با ۱۶/۵ درصد رقابت قیمتی معامله شده‌اند. این میزان رقابت، بیانگر فشار قابل توجه تقاضا و تمایل خریداران برای تأمین این دو گرید در معاملات بورس کالا است. در مقابل، روغن پایه برایت استاک با وجود رقابت قیمتی مثبت، در مقایسه با دو گرید دیگر رقابت بسیار محدودتری را تجربه کرده و با ۱/۹ درصد رقابت قیمتی معامله شده است؛ موضوعی که نشان‌دهنده فشار تقاضای به مراتب کمتر برای این گرید در هفته مورد بررسی است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان): هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

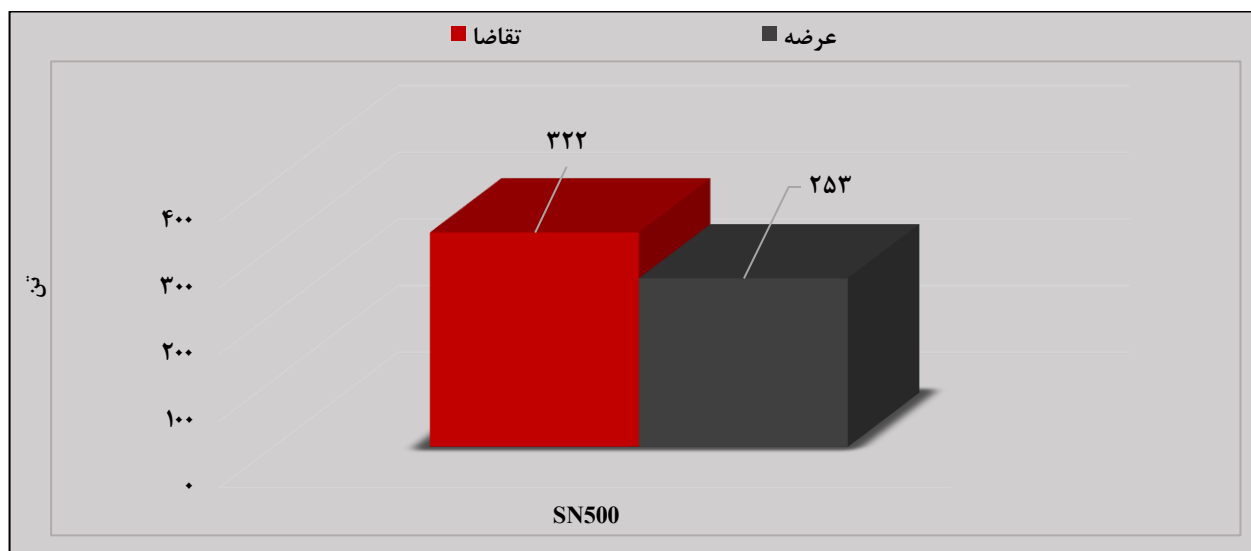

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ تنها روغن پایه SN500 را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که تقاضای ثبت‌شده برای این محصول از حجم عرضه فراتر رفته و بازار این گرید با کسری عرضه مواجه بوده است؛ به گونه‌ای که حجم عرضه SN500 به میزان ۶۹ تن کمتر از میزان تقاضای ثبت‌شده بوده است.

شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

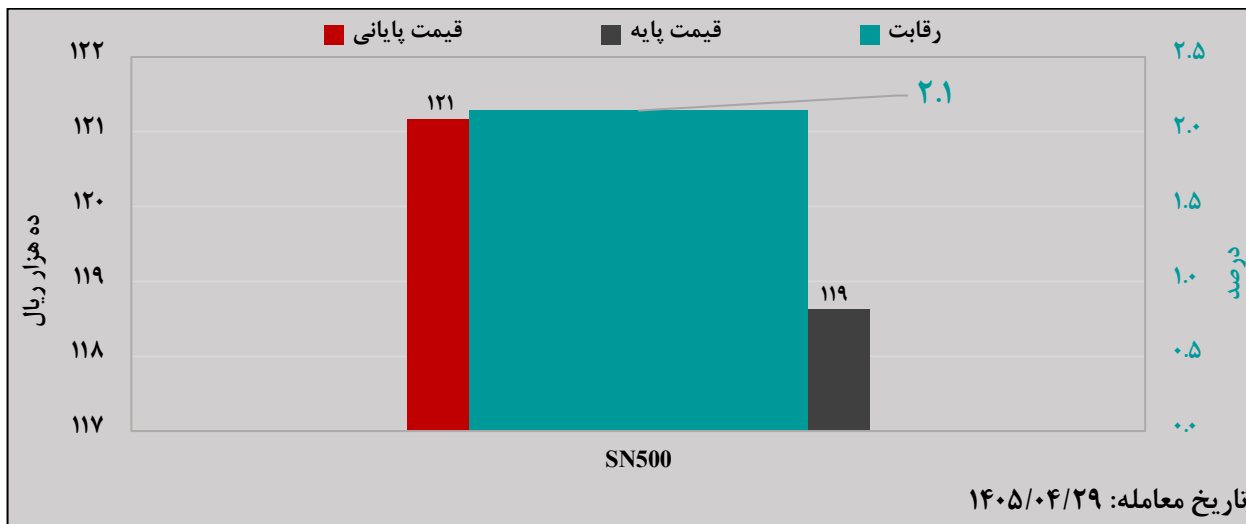

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 تولیدی شرکت نفت بهران در بورس کالا طی هفته پنجم تیرماه نشان می‌دهد که با وجود ثبت کسری محدود ۶۹ تنی در عرضه این گرید، بیش از ۸۰ درصد تقاضای

ثبت‌شده تأمین شده است. از این رو، فشار تقاضای موجود به شکل‌گیری رقابت قیمتی محدودی به میزان ۲/۱ درصد منجر شده است.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت بهران؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

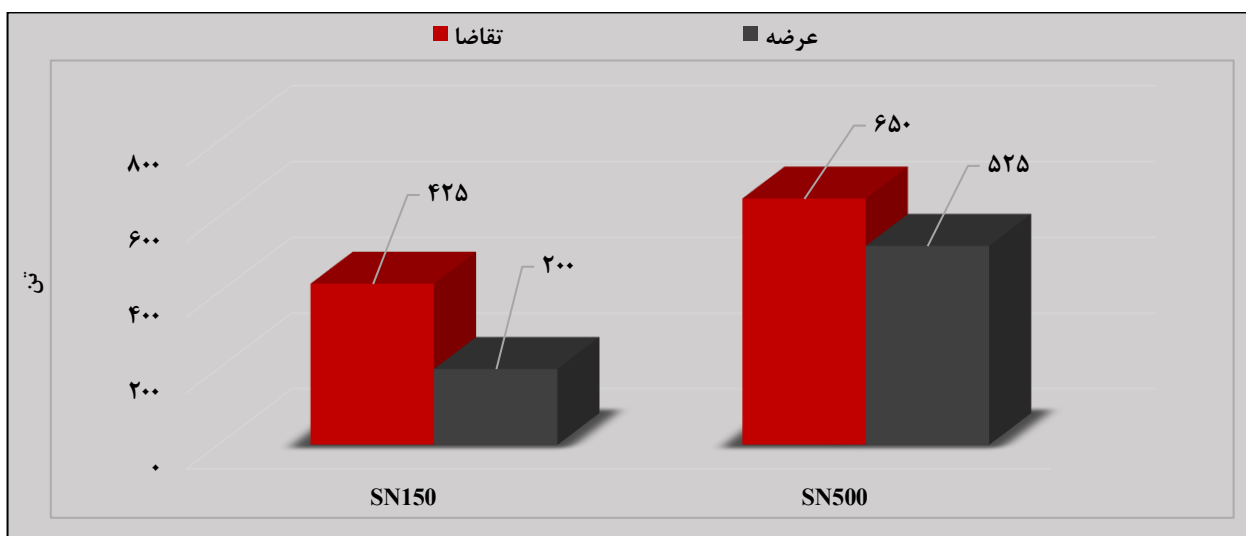

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه: نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور آمده است. همانطور که مشاهده می‌شود، میزان تقاضای ثبت‌شده در هفته پنجم تیرماه برای SN150 نفت پارس ۲/۱ برابر عرضه (معادل ۲۲۵ تن کسری عرضه) انجام‌شده بوده است. همچنین، برای گرید SN500 نفت پارس نیز تقاضا معادل ۱۲۵ تن بیشتر از عرضه به ثبت رسیده است؛ که نشان‌دهنده وجود فشار تقاضا برای هر دو گرید شرکت مذکور در معاملات بورسی است.

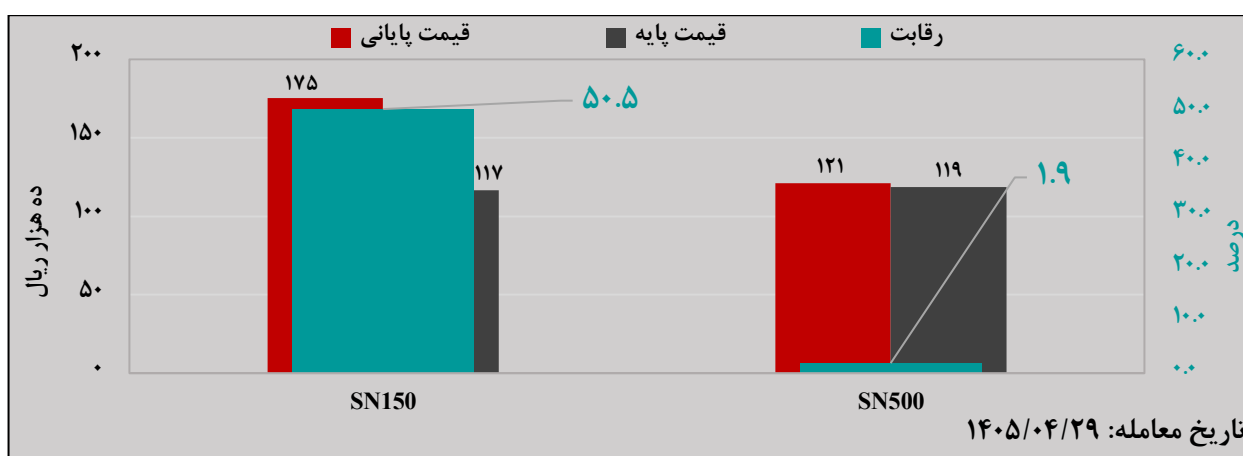
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن پایه‌های عرضه‌شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی بازه زمانی مورد بررسی، نشان می‌دهد که روغن پایه SN150 با وجود فشار تقاضای یادشده با رقابت قیمتی قابل توجهی به اندازه ۵۰/۵ درصد مواجه بوده است. در مقابل، برای روغن پایه SN500 با توجه به فشار تقاضای بسیار کمتر نسبت به نوع دیگر روغن پایه تولیدی نفت پارس رقابت قیمتی بسیار کمتری نیز به میزان ۱/۹ درصد به ثبت رسیده است. این تفاوت در میزان رقابت، نشان می‌دهد که بازار در هر دو گرید با سیطره تقاضای خریداران مواجه بوده، با این حال شدت محدودیت عرضه در گرید SN150، منجر به رفتارهای هیجانی‌تر و رشد قیمت بسیار بیشتری در مقایسه با گرید SN500 شده است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

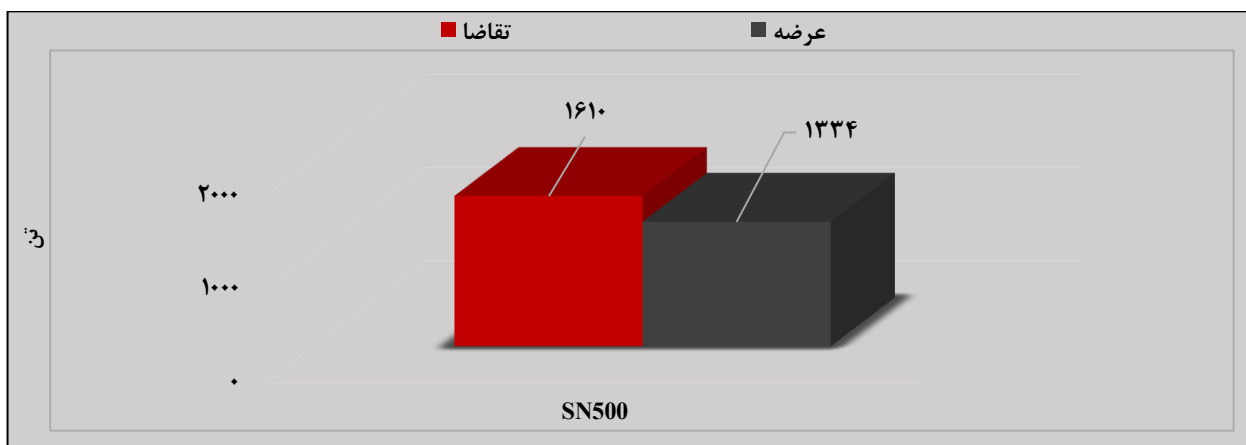

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته پنجم تیرماه سال جاری تنها یک نوع روغن پایه، روغن پایه SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که در نمودار زیر وضعیت عرضه و تقاضای آن در بورس کالا قابل مشاهده است. روغن پایه SN500 نفت سپاهان در بازه‌ی مذکور عرضه‌ای کمتر از تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا، به میزان ۲۷۶ تن، داشته است.

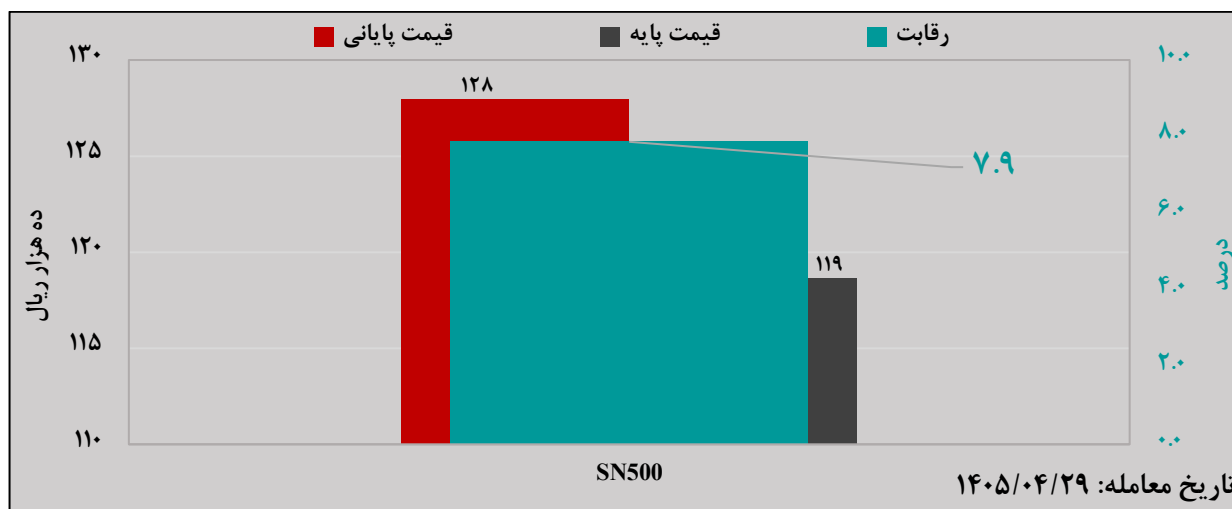
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته مذکور نشان می‌دهد که تک روغن پایه عرضه‌شده توسط مجموعه نفت سپاهان طی معامله انجام‌شده رقابت قیمتی به میزان ۷/۹ درصد را تجربه کرده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

بررسی معاملات روغن پایه در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصول همچنان با فشار تقاضا و عدم توازن عرضه و تقاضا، به‌ویژه در گریدهای پرمصرف، مواجه است. در این هفته، هر پنج گرید عرضه‌شده توسط شرکت‌های نفت ایرانول، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شدند و در نتیجه، در اغلب معاملات رقابت قیمتی شکل گرفت؛ هرچند شدت این رقابت در گریدهای مختلف تفاوت قابل توجهی داشت. در این میان، رقابت ۵/۵۰ درصدی برای SN150 نفت پارس، در کنار رقابت ۲۴ درصدی برای SN150 نفت ایرانول آبادان، بیانگر استمرار فشار قابل توجه تقاضا در این گرید است. این وضعیت در حالی رخ داده است که نفت ایرانول آبادان، پس از عدم عرضه SN150 در هفته چهارم تیرماه، در هفته پنجم مجدداً به بازار بازگشت و با وجود افزایش ۳۷ درصدی قیمت پایه نسبت به آخرین عرضه، همچنان با مازاد تقاضا و رقابت قیمتی مواجه شد؛ موضوعی که نشان می‌دهد تقاضای موجود برای این گرید صرفاً ناشی از سطح قیمت نبوده و نیاز مستمر و محدودیت دسترسی به آن، نقش مهمی در رفتار خریداران داشته است.

از سوی دیگر، در گرید SN500 نیز بازگشت نفت بهران به عرضه‌های بورسی پس از آخرین عرضه، با افزایش حدود ۳۰ درصدی قیمت پایه همراه بوده است؛ با این حال، این گرید نیز با کسری محدود عرضه مواجه شد و رقابت قیمتی محدودی به میزان ۲/۱ درصد را تجربه کرد. همچنین، در سایر گریدهای عرضه‌شده، قیمت‌های پایه که در هفته‌های گذشته عمدتاً با افزایش حدود ۲۹ تا ۳۲ درصدی نسبت به ابتدای خردادماه مواجه شده بودند، در هفته پنجم تیرماه عمدتاً در همان سطوح بالا تثبیت شدند و در برخی موارد نیز افزایش مجدد را تجربه کردند. بنابراین، روند معاملات این هفته نشان می‌دهد که کاهش قیمت لوبکات و تعدیل نرخ خوراک در نیمه دوم تیرماه تاکنون به کاهش قیمت پایه روغن پایه منجر نشده و

افزایش‌های پیشین قیمت همچنان در بازار تثبیت شده‌اند. با وجود این، خریداران، به‌ویژه تولیدکنندگان روانکار، به دلیل وابستگی مستقیم تولید به روغن پایه و ضرورت استمرار فعالیت، همچنان ناچار به حضور در معاملات و پذیرش رقابت قیمتی هستند. از منظر اقتصادی، این رفتار را باید نشانه‌ای از تقاضای نسبتاً غیرکشش‌پذیر دانست؛ به این معنا که رقابت‌های شکل گرفته، به‌ویژه در گریدهای پرمصرف، لزوماً به معنای پذیرش یا تأیید سطح فعلی قیمت‌ها نیست، بلکه بیش از هر چیز بازتاب محدودیت عرضه، تمرکز تقاضا، وقفه یا کاهش حضور برخی عرضه‌کنندگان و ضرورت تأمین مواد اولیه برای جلوگیری از اختلال در تولید است. تداوم این وضعیت، در شرایطی که قیمت مواد اولیه برای تولیدکنندگان روانکار افزایش یافته اما امکان انتقال کامل این هزینه به قیمت محصول نهایی وجود ندارد، می‌تواند فشار بر حاشیه سود، سرمایه در گردش و توان رقابتی واحدهای پایین‌دستی را تشدید کرده و ضرورت بازنگری در سازوکار قیمت‌گذاری و تضمین عرضه کافی و رقابتی روغن پایه را بیش از پیش آشکار سازد.

۴. اسلاک واکس/پارافین واکس

اسلاک واکس در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

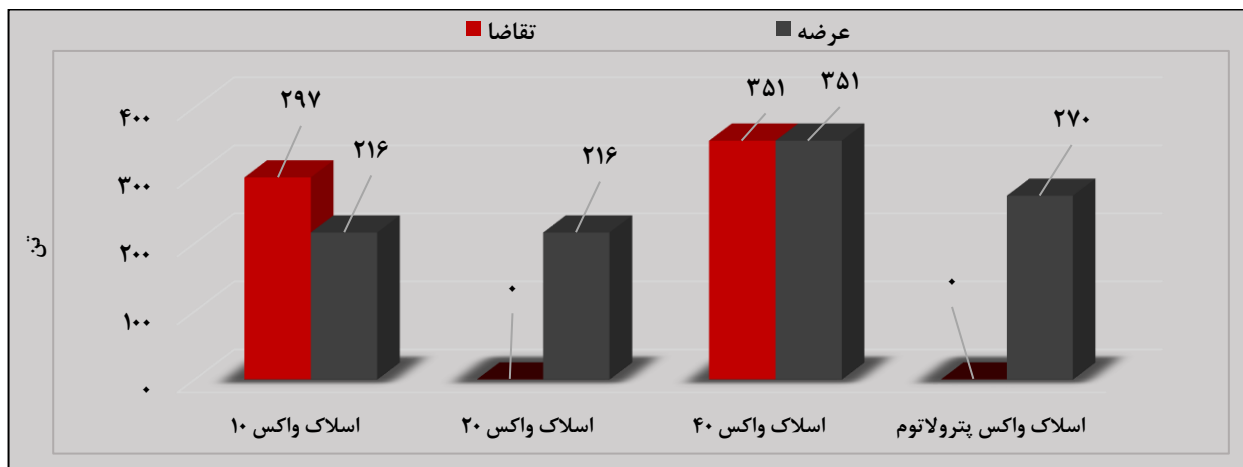
این مجموعه در پنجم تیرماه ۱۴۰۵ پنج نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰، اسلاک واکس پترولاتوم (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

شرکت نفت ایرانول تهران در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵، چهار گرید اسلاک واکس شامل اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰، اسلاک واکس ۴۰ و پترولاتوم را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است.

بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، اسلاک واکس ۱۰ این شرکت کسری عرضه‌ای به میزان ۸۱ تن نسبت به تقاضای ثبت‌شده برای آن در بورس کالا داشته است؛ در حالی که عرضه اسلاک واکس ۴۰ متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای آن و به میزان ۳۵۱ تن بوده است. در مقابل برای گریدهای ۲۰ و پترولاتوم با وجود عرضه‌هایی به ترتیب به میزان ۲۱۶ و ۲۷۰ تن تقاضایی در بورس کالا شکل نگرفته است. در مجموع، الگوی تقاضا برای محصولات عرضه‌شده نفت ایرانول تهران در هفته پنجم تیرماه ناهمگون بوده؛ به‌گونه‌ای که تقاضا صرفاً بر برخی گریدها متمرکز شده و دو گرید دیگر با وجود عرضه، بدون استقبال خریداران در بورس کالا باقی مانده‌اند.

شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر نمایانگر میزان رقابت قیمتی (تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه) در معاملات انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران است. یافته‌ها حاکی از آن است که در هفته مورد بررسی، رفتار قیمتی هر گرید به‌طور کامل با وضعیت عرضه آن محصول هم‌سویی داشته است. در همین راستا، وجود فشار تقاضا برای اسلاک واکس ۱۰ منجر به شکل‌گیری رقابت قیمتی به میزان ۸ درصد و نبود فشار تقاضا برای اسلاک واکس ۴۰ منجر به رقابت قیمتی صفر شده است. همچنین، دو نوع اسلاک واکس ۲۰ و پترولاتوم به دلیل نبود تقاضا بدون معامله باقی مانده‌اند و بحث رقابت قیمتی برای آن‌ها منتفی است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

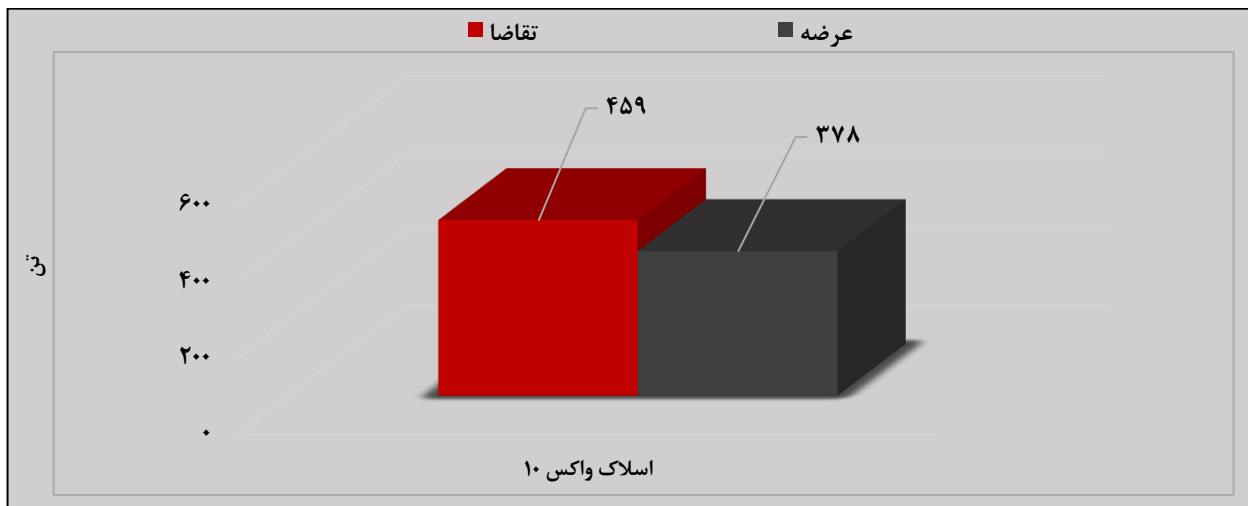
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول آبادان در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ تنها یک گرید اسلاک واکس، یعنی اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرده است. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی یادشده در شکل زیر ارائه شده

است. مطابق با داده‌های شکل، در هفته مورد بررسی، حجم عرضه اسلاک واکس ۱۰ تولیدی این شرکت در بورس کالا متناسب با تقاضای ثبت‌شده برای آن نبوده و با ۸۱ تن کسری مواجه بوده است.

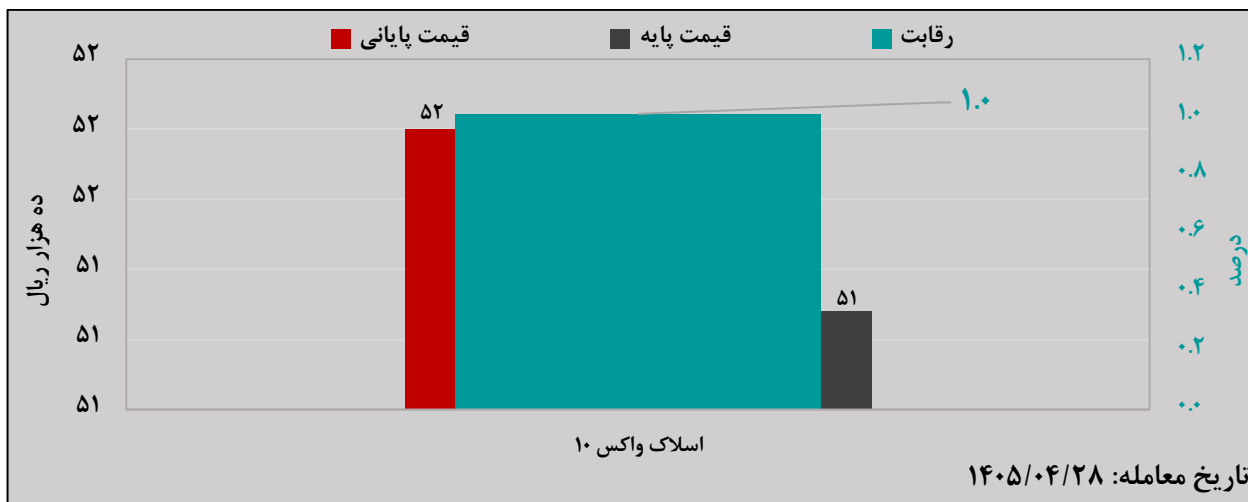
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، به دلیل وجود فشار تقاضای اندک، این محصول در هفته مورد بررسی با رقابت قیمتی به میزان ۱ درصد معامله شده است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

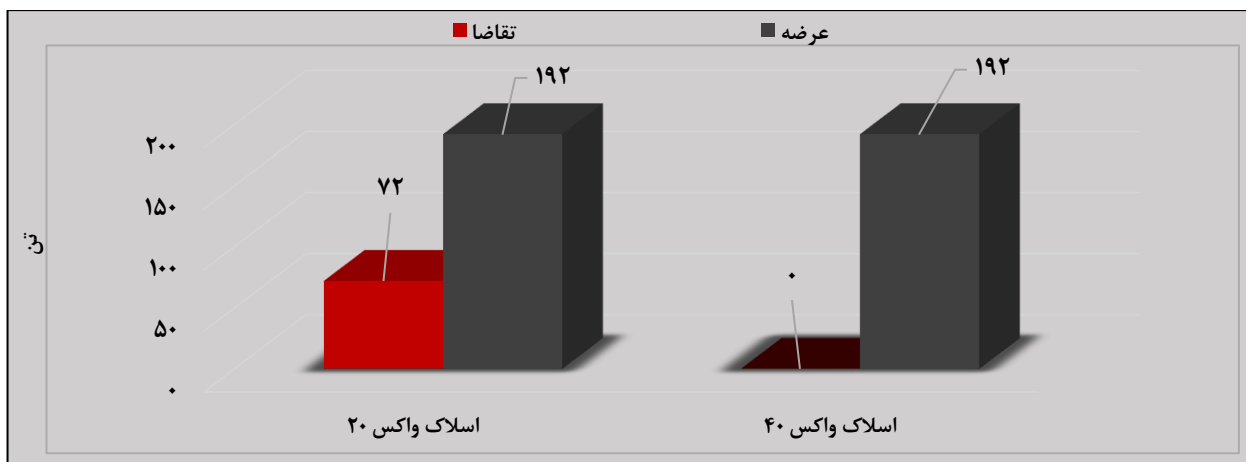
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت بهران

نفت بهران در هفته چهارم تیرماه ۱۴۰۵ دو نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای محصولات مذکور در هفته یادشده در شکل زیر قابل مشاهده است.

همانطور که می‌بینیم، اسلاک واکس ۲۰ نفت بهران در بازه‌ی مورد بررسی با تقاضایی به میزان ۲/۶ برابر عرضه انجام‌شده برای آن مواجه بوده است. این در حالی است که برای اسلاک واکس ۴۰ این شرکت با وجود عرضه‌ای به میزان ۱۹۲ تن هیچ تقاضایی در بورس کالا به ثبت نرسیده است.

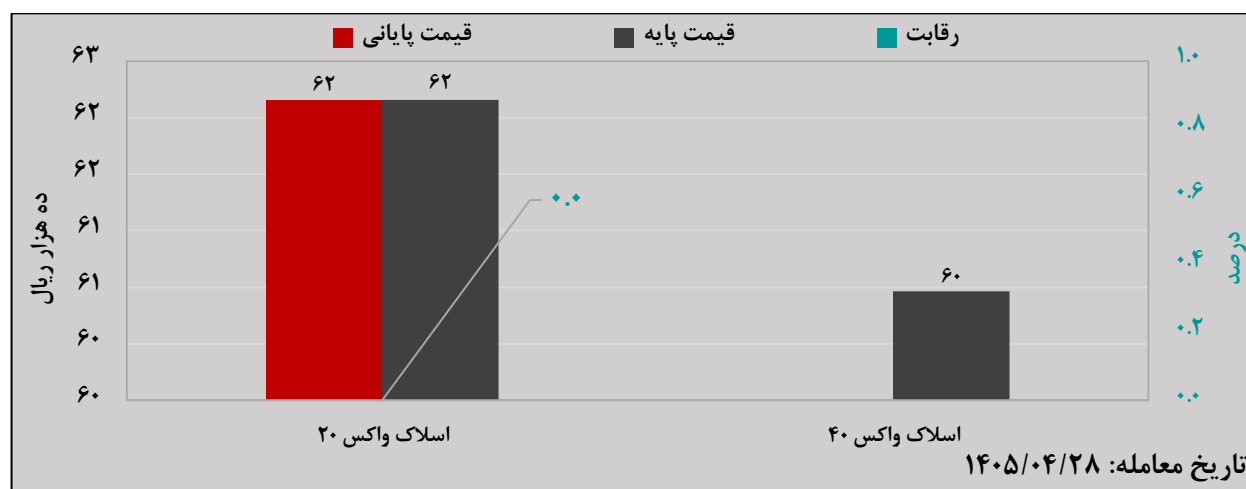
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت بهران؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، مقایسه قیمت‌های پایه عرضه و قیمت‌های پایانی معاملات اسلاک واکس‌های شرکت نفت بهران نشان می‌دهد که اسلاک واکس ۲۰، علی‌رغم برخورداری از تقاضای قابل توجه در معاملات بورس کالا، بدون شکل‌گیری رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه معامله شده است. در مقابل، برای اسلاک واکس ۴۰ به دلیل نبود تقاضای مؤثر، هیچ معامله‌ای انجام نشده و در نتیجه، رقابت قیمتی برای این گرید در هفته پنجم تیرماه موضوعیت نداشته است.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت بهران؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

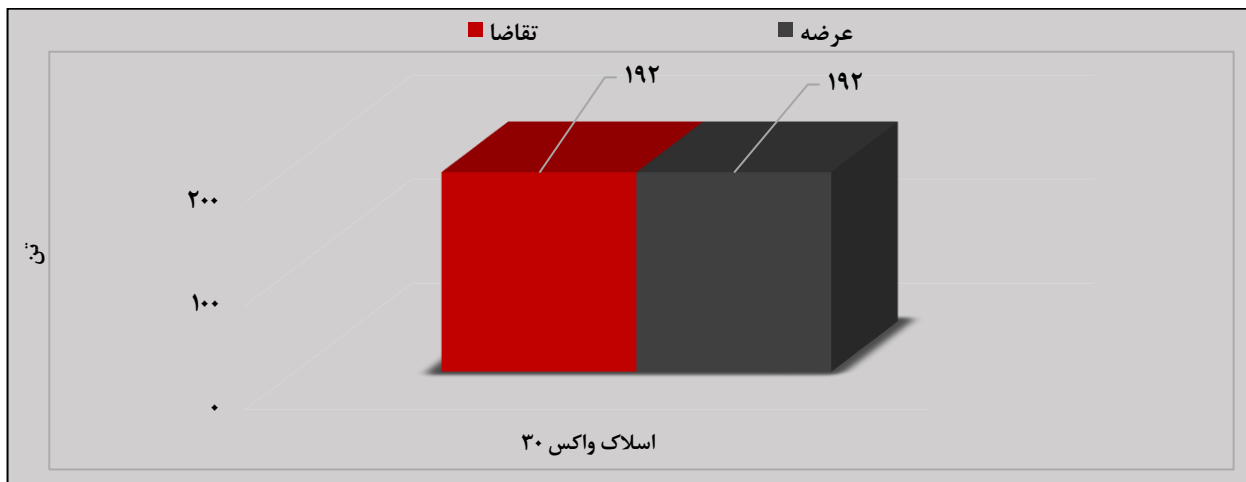
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته پنجم تیرماه سال ۱۴۰۵ تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس یادشده توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در

بازهی مذکور نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در بازه مورد بررسی، میزان تقاضای ثبت‌شده برای اسلاک‌واکس ۳۰ متناسب با حجم عرضه آن و به میزان ۱۹۲ تن بوده است.

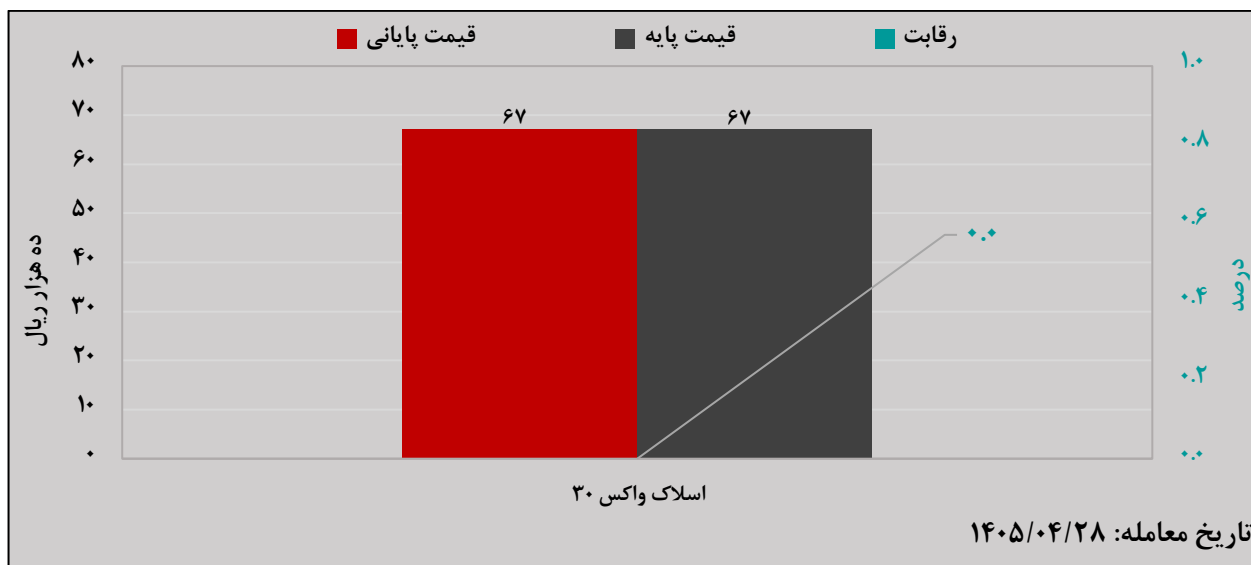
شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

مطابق شکل زیر، بررسی قیمت پایانی معامله و قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در معاملات بورس کالای ایران طی هفته پنجم تیرماه سال جاری نشان می‌دهد که درصد رقابت قیمتی برای این محصول برابر صفر بوده است؛ که می‌توان آن را بازخوردی نبود فشار تقاضا برای این کالا در هفته مذکور دانست.

شکل ۱۸. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس؛ هفته چهارم تیر ۱۴۰۵

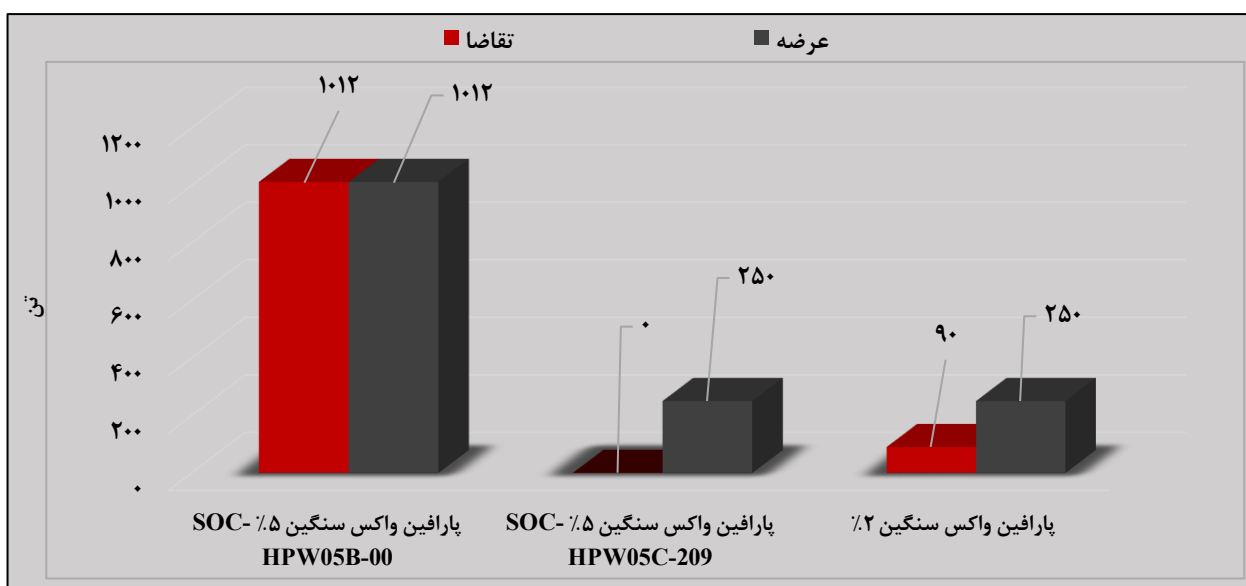
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته پنجم تیرماه سال ۱۴۰۵ سه نوع پارافین واکس، پارافین واکس سنگین ۵٪ (B00) و (C209) و پارافین واکس سنگین ۲٪، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر حجم عرضه و تقاضا برای این

محصولات در بازه یادشده قابل مشاهده است. همانطور که می‌بینیم، حجم عرضه پارافین واکس سنگین ۵٪ (نماد B00) در بورس کالا برابر با تقاضای ثبت‌شده برای آن و به میزان ۱۰۱۲ بوده است که نشان‌دهنده استقبال کامل خریداران از این گرید و تناسب عرضه انجام‌شده با تقاضای موجود در بازار است. در مقابل، نماد دیگر این گرید (C209) با وجود عرضه ۲۵۰ تنی، هیچ تقاضایی را به خود اختصاص نداد. همچنین، حجم عرضه پارافین واکس سنگین ۲٪، ۲/۷ برابر تقاضای ثبت‌شده برای آن بود. بنابراین، در میان محصولات پارافینی عرضه‌شده توسط نفت سپاهان، نماد B00 از وضعیت تقاضای مطلوب‌تری برخوردار بوده، در حالی که سایر گریدها با ضعف تقاضا و عدم استقبال متناسب خریداران مواجه شده‌اند.

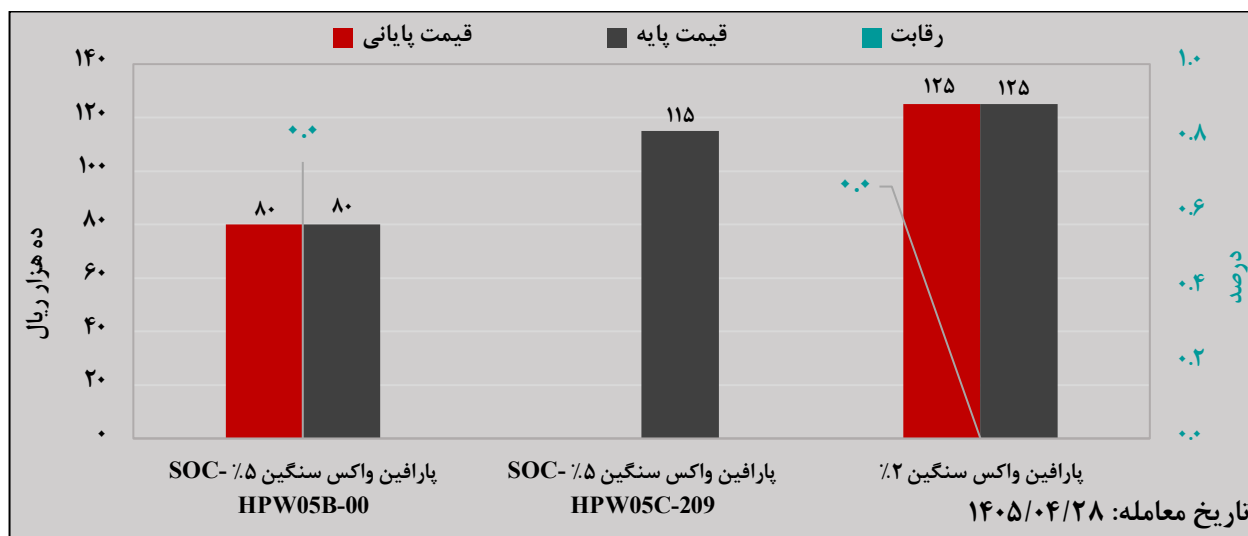
شکل ۱۹. وضعیت عرضه و تقاضای انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

شکل زیر وضعیت رقابت قیمتی انواع پارافین واکس سنگین شرکت نفت سپاهان را در هفته پنجم تیرماه سال جاری نمایش می‌دهد. بررسی قیمت‌های پایانی میانگین موزون و قیمت‌های پایه سه گرید پارافین واکس نفت سپاهان در بورس کالای ایران نشان می‌دهد که این محصولات (پارافین واکس سنگین ۵٪ (نماد B00) و پارافین واکس سنگین ۲٪) طی معامله انجام‌شده هیچ رقابت قیمتی نداشته است؛ که این مسأله نشان می‌دهد که رفتار قیمتی محصول نام‌برده از وضعیت عرضه و تقاضای آن (به ترتیب تناسب عرضه و مازاد عرضه) تأثیر پذیرفته است. برای پارافین واکس سنگین ۵٪ (نماد C209) نیز به دلیل نبود تقاضا بحث رقابت قیمتی مطرح نیست و این محصول در قیمت پایه ۱۱۵ هزار تومان به کیلوگرم بدون معامله باقی مانده است.

شکل ۲۰. میزان رقابت قیمتی انواع پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته پنجم تیر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، بررسی معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصولات همچنان از الگوی تقاضای ناهمگون در میان گریدهای مختلف برخوردار بوده است؛ به گونه‌ای که در برخی گریدها، به ویژه اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول تهران و اسلاک واکس ۲۰ نفت بهران، فشار تقاضا و کسری عرضه مشاهده شد، در حالی که برخی محصولات از جمله اسلاک واکس ۲۰ و پترولاتوم نفت ایرانول تهران و اسلاک واکس ۴۰ نفت بهران با نبود تقاضای مؤثر مواجه شدند. با وجود این تفاوت‌ها، شدت رقابت قیمتی در اغلب معاملات محدود بوده و در بسیاری از عرضه‌ها معاملات در سطح قیمت پایه انجام شده است؛ به گونه‌ای که تنها در اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول تهران رقابت قابل توجهی معادل ۸ درصد شکل گرفت. در بخش پارافین واکس نیز نماد B00 شرکت نفت سپاهان با جذب کامل تقاضای معادل حجم عرضه، از وضعیت تقاضای مطلوبی برخوردار بود، اما سایر گریدها با مازاد عرضه یا نبود تقاضا مواجه شدند. در مجموع، معاملات هفته پنجم تیرماه حاکی از بازاری با تقاضای پراکنده و گریدمحور است که در آن، اگرچه برخی محصولات با فشار تقاضا و کسری عرضه مواجه‌اند، اما در سطح کلی بازار هنوز فشار تقاضای فراگیر و مستمر برای ایجاد رقابت قیمتی گسترده مشاهده نمی‌شود.

جمع‌بندی

ریزبایی عملکرد معاملات بورس کالا و بورس انرژی در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی دستخوش رفتارهای معاملاتی چندگانه و متفاوتی بوده است. در حالی که سمت عرضه در برخی بازارها مانند میعانات گازی با توقف کامل و در وکیوم باتوم با مازاد کلان همراه بود، بازار روغن پایه تحت تأثیر تقاضای غیرکشش‌پذیر و رقابت‌های قیمتی سنگین قرار داشت. از سوی دیگر، بازار اسلاک واکس و پارافین واکس الگویی گریدمحور و کم‌تنش را تجربه کرد. این رفتارهای ناهمگون، بیش از هر چیز بازتاب‌دهنده تفاوت در کشش تقاضای صنایع پایین‌دستی، ضرورت تأمین مواد اولیه و کیفیت انعکاس سیاست‌های قیمت‌گذاری جدید در بورس‌های کالایی است.

۱. میعانات گازی

در هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵، هیچ عرضه‌ای برای میعانات گازی در بورس انرژی ایران از سوی شرکت‌های عرضه‌کننده به ثبت نرسید که نشان‌دهنده تداوم توقف و عدم تحرک در این بخش از بازار خوراک است.

۲. وکیوم باتوم

بازار وکیوم‌باتوم در هفته مورد بررسی با حضور ۷ پالایشگاه و ثبت مازاد عرضه کلان ۲۹ هزار تنی در سطح کلی مواجه بود. اگرچه عدم توازن‌های منطقه‌ای میان پالایشگاه‌ها مشاهده شد (از کسری ۵ هزار تنی در شیراز تا مازاد ۲۵ هزار تنی در اصفهان)، اما غلبه کلی عرضه و نبود کشش تقاضا مانع از شکل‌گیری فشار قیمتی شد. در نتیجه، عمده معاملات در سطح قیمت پایه انجام شدند و تنها وکیوم‌باتوم پالایش نفت تبریز رقابت ناچیز ۱/۹ درصدی را تجربه کرد.

۳. روغن پایه

روغن پایه پرتلهاب‌ترین بخش بازار در هفته پنجم تیرماه بود. تمامی ۵ گرید عرضه‌شده توسط ۴ شرکت تولیدکننده (ایرانول، بهران، پارس و سپاهان) با کسری عرضه و فشار تقاضا مواجه شدند. علی‌رغم تثبیت یا رشد قیمت‌های پایه و عدم انعکاس کاهش نرخ خوراک در قیمت‌ها، تقاضای غیرکشش‌پذیر واحدهای روانکار منجر به شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی قابل‌توجهی شد؛ به‌طوری‌که گرید SN150 نفت پارس رقابت سنگین ۵۰/۵ درصدی و ایرانول آبادان رقابت ۲۴/۲ درصدی را به ثبت رساندند.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

معاملات این گروه کالایی الگوی تقاضای ناهمگون و تفکیک‌شده‌ای را نشان داد. در حالی که در برخی گریدهای خاص (نظیر اسلاک‌واکس ۱۰ ایرانول تهران با ۰.۸٪ رقابت و اسلاک‌واکس ۲۰ بهران) تمرکز تقاضا و کسری عرضه وجود داشت، سایر نمادها (مانند اسلاک‌واکس ۴۰ بهران و پترولاتوم ایرانول) با مازاد عرضه یا فقدان مشتری مواجه شدند. در بخش پارافین‌واکس نیز نماد B00 سپاهان جذب کامل عرضه را تجربه کرد، ولی در مجموع، بازار این گروه عمدتاً آرام و با معامله در قیمت پایه همراه بود.

در مجموع، تحلیل جامع معاملات هفته پنجم تیرماه ۱۴۰۵ حاکی از «تقسیم بازار به دو جبهه متفاوت» است؛ از یک‌سو بازارهایی مانند وکیوم‌باتوم و اسلاک‌واکس که به دلیل رکود صنایع وابسته (نظیر پروژه‌های عمرانی) یا خریدهای گزینشی، با مازاد عرضه و عدم تمایل خریداران به رقابت قیمتی مواجه هستند، و از سوی دیگر بازار روغن پایه که به دلیل وابستگی مستقیم تولید و ضرورت حفظ فعالیت واحدهای روانکار، ناچار به پذیرش رقابت‌های قیمتی سنگین در نرخ‌های پایه بالای فعلی است.

این شرایط نشان می‌دهد که کاهش اخیر نرخ خوراک و قیمت‌های جهانی نفت هنوز به تعدیل قیمت پایه محصولات پایانی منجر نشده و در عین حال، ثبات اجباری در تقاضای برخی گریدها (تقاضای غیرکشش‌پذیر) فشار مالی بر سرمایه در گردش و حاشیه سود صنایع پایین‌دستی را تشدید کرده است. ادامه این روند، ضرورت ایجاد ثبات در سازوکار قیمت‌گذاری، تداوم منطقی عرضه‌ها و بازنگری در فرمول‌های قیمت پایه برای حفظ توان رقابتی زنجیره ارزش پالایشگاهی را بیش از پیش نمایان می‌سازد.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>